

Talepapir

Arrangement: Besvarelse af samrådssp. O og Q (alm. del) UUI
Hvornår: 19. april 2022
kl. 15-16.30

**Udlændinge- og
Integrationsministeriet**

DET TALTE ORD GÆLDER

Spørgsmål O:

Vil ministeren forholde sig til sagen om Hjemrejsestyrelsens manglende reaktioner over for mulige overtrædelser i udrejsecentre, jf. artiklen ”Udviste udlændinge har i halvandet år kunnet slippe for straf efter brud på regler” på dr.dk den 11. februar 2022? Vil ministeren derudover forholde sig til følgende:

1. Hvorfor har Hjemrejsestyrelsen kun behandlet og eventuelt foretaget politianmeldelse i omkring 1/3 af de mulige overtrædelser?
2. Er problemet begrænset til Udrejsecenter Kærshovedgård eller omfatter det andre udrejsecentre?
3. Hvilke initiativer har ministeren igangsat, for at Hjemrejsestyrelsen fremover forfølger alle sager til fulde?
4. Regner ministeren med, at den manglende reaktion i sagerne betyder, at mange overtrædelser ikke vil blive sanktioneret, selvom brud kan konstateres?

19. april 2022

Sags nr. 2022 - 2699
Akt-id 1902990

5. Vil ministeren arbejde for, at de begåede overtrædelser, der fortsat kan forfølges, bliver sanktioneret, således at der kompenseres for den manglende overholdelse?

6. Vil ministeren igangsætte en undersøgelse af, om anden lovgivning på udlændingeområdet, herunder tildeling eller fratagelse af opholdstilladelser, ikke håndhæves i fuldt omfang, og om andre mulige overtrædelser på anden vis ikke forfølges af udlændingemyndighederne, i det omfang lovgivningen kræver?

Spørgsmål Q:

Vil ministeren redegøre for, hvorfor Hjemrejsestyrelsen siden august 2020 ikke har ført selvstændig kontrol med overholdelsen af meldepligten og alene har behandlet og eventuelt foretaget politianmeldelse for overtrædelse af kontrolforpligtelserne i et begrænset omfang? Vil ministeren i forlængelse heraf redegøre for følgende:

1. Hvorfor orienterer ministeren først Folketinget den 10. februar 2022 om den manglende kontrol, når ministerens ministerium – i hvert fald delvist – har haft kendskab til det siden starten af januar?

2. Hvordan har Hjemrejsestyrelsen i årevis kunnet lade være med at føre kontrol med meldepligten og i den forbindelse foretage den nødvendige sagsbehandling, uden

at Udlændinge- og Integrationsministeriet eller Justitsministeriet har været orienteret herom?

3. Hvem har i så fald har ført kontrol – i stedet for Hjemrejsestyrelsen – og hvorledes er denne kontrol blevet ført?

4. Hvordan fik ministerierne kendskab til den manglende kontrol og til det begrænsede omfang af sagsbehandling og politianmeldelse?

5. Har ministerierne på et tidligere tidspunkt modtaget indikationer fra Hjemrejsestyrelsen eller andre på, at der ikke i Hjemrejsestyrelsen blev ført den fornødne kontrol og i den forbindelse foretaget den fornødne sagsbehandling?

Tale:

[Indledning]

- Først og fremmest tak for spørgsmålene.
- Jeg vil gerne starte med at sige, at jeg er meget ærgerlig over anledningen til samrådet, og at jeg har fuld forståelse for udvalgets interesse i sagen.

[Generelt om udlændinge uden lovligt ophold i Danmark]

- Jeg vil gerne starte med at slå fast, at udlændinge uden lovligt ophold i Danmark skal rejse hjem.
- De udlændinge, der bor på udrejsecentrene, opholder sig ulovligt i Danmark.
- De har alle fået en afgørelse om, at de skal udrejse af landet, men de har af den ene eller anden grund valgt ikke at rette sig efter myndighedernes beslutning.
- Udlændingene er primært afviste asylansøgere, udlændinge på tålt ophold og kriminelle udviste udlændinge.
- Disse udlændinge er ikke frihedsberøvede, men er typisk pålagt kontrolforpligtelser i form af opholds-, underretnings- og meldepligt, som blandt andet skal sikre, at myndighederne ved, hvor de opholder sig, når det bliver muligt at udsende dem.
- Kontrolforpligtelserne er derfor centrale redskaber for myndighederne.

- Og det er afgørende for et effektivt udsendelsessystem, at myndighederne fører kontrol med, om udlændingene rent faktisk bor og opholder sig på udrejsecentrene, og om de overholder deres kontrolforpligtelser.
- Straffen for at overtræde kontrolforpligtelserne er også skærpet flere gange – senest i sommeren 2021. Hammeren skal falde, hvis udlændinge uden lovligt ophold overtræder de kontrolforpligtelser, som de er pålagt.
- Men som spørgerne er bekendt med har det – helt overordnet forklaret – vist sig, at Hjemrejsestyrelsen ikke indtil for nyligt har ført selvstændig kontrol med, om udlændingene har overholdt deres meldepligt, og at styrelsen kun har behandlet ca. 1/3 af sagerne om potentielle overtrædelser af opholds- og underretningspligten.
- Som jeg allerede har orienteret udvalget om, synes jeg, at det er stærkt utilfredsstillende. Det er også oplyst over for Hjemrejsestyrelsen.

[Om forløbet i Udlændinge- og Integrationsministeriet forud for orienteringen]

- I forhold til forløbet i Udlændinge- og Integrationsministeriet kan jeg – som jeg også har orienteret Folketinget om – oplyse, at mit departement blev skriftlig orienteret om problemstillingen den 5. og 28. januar 2022 af Hjemrejsestyrelsen. Forud for orienteringen var et forløb, hvor nogle medarbejdere fra departementet i december 2021 blev opmærksom på en mulig problemstilling vedrørende meldepligten.
- Herefter var departementet ad flere omgange i december 2021 og januar 2022 i dialog med Hjemrejsestyrelsen om styrelsens praksis på området, så ministeriet kunne få klarlagt, hvad der var op og ned.
- Undervejs i dialogen oplyste Hjemrejsestyrelsen også om en anden problemstilling, der handler om, at styrelsen kun på daværende tidspunkt behandlede omkring 1/3 af de potentielle overtrædelser af opholds- og underretningspligten.
- Da problemstillingerne var tilstrækkelig oplyst, blev jeg den 9. februar orienteret om sagen. Udlændinge- og Integrationsudvalget blev orienteret den efterfølgende dag.

- Jeg blev meget overrasket, da mit embedsværk orienterede mig om, at Hjemrejsestyrelsen ikke i tilstrækkelig grad havde kontrolleret overholdelse af kontrolforpligtelserne.
- Det er slet ikke godt nok. Som jeg også har orienteret udvalget om, synes jeg, at det er stærkt utilfredsstillende, at Hjemrejsestyrelsen ikke har levet op til sit ansvar.

[Årsagen til Hjemrejsestyrelsens praksis]

- Hjemrejsestyrelsen har nu haft lejlighed til at redegøre for forløbet.
- Der er stadig en række forhold, som jeg ikke synes, jeg har fået svar på, men jeg vil forsøge at fremhæve de væsentligste elementer fra redegørelsen.
- Det fremgår af styrelsens redegørelse blandt andet, at styrelsen har registreret, om pligterne blev overholdt, men at styrelsen ikke i tilstrækkeligt omfang har fulgt op på registreringerne ved at foretage politianmeldelse for overtrædelser.

- Det fremgår også, at årsagen til, at Hjemrejsestyrelsen kun har behandlet omkring 1/3 af de mulige overtrædelser af kontrolforpligtelserne for udlændinge, der er indkvarteret på Kærshovedgård og Sjælsmark, især skyldes en detaljeret og tung sagsbehandling, som jeg kan forstå navnlig relaterer sig til den manuelle kontrol, der blev indført i december 2020.
- Det fremgår desuden af redegørelsen, at Hjemrejsestyrelsen ikke har foretaget en selvstændig opfølgning på kontrollen med meldepligten.
- Det betyder, at Hjemrejsestyrelsen kun har tjekket op på, om udlændingen har overtrådt sin meldepligt, hvis styrelsen fandt ud af, at udlændingen muligvis havde overtrådt opholds- eller underretningspligten.
- Hjemrejsestyrelsen oplyser i redegørelsen, at årsagen til det blandt andet er, at styrelsen prioriterede at behandle overtrædelser af opholds- og underretningspligten, fordi styrelsen havde IT-understøttelse til de sager.

- Jeg kan forstå, at denne sagsbehandlingspraksis for opholds- og underretningspligten og den manglende selvstændige opfølgning på kontrollen med meldepligten har fundet sted for behandling af sager vedrørende udlændinge, der var indkvarteret på to af de tre udrejsecentre, nemlig Kærshovedgård og Sjælsmark.
- Denne praksis betyder, at der ikke er ført selvstændig kontrol med udlændinge, der ikke er indkvarteret på et center, men alene er pålagt meldepligt.
- Jeg er desværre ikke klar over, om denne praksis også har berørt sagerne vedrørende udlændinge indkvarteret på Udrejsecenter Avnstrup. Jeg har derfor bedt Hjemrejsestyrelsen om at redegøre nærmere for bl.a. dette i en ny redegørelse.

[Ministerens holdning til redegørelsen]

- Som allerede nævnt finder jeg Hjemrejsestyrelsens praksis for behandling af sagerne stærkt utilfredsstillende.

- Jeg vil gerne slå fast, at loven på området er helt klar. Det er Hjemrejsestyrelsens ansvar at kontrollere, om kontrolforpligtelserne overholdes og i fornødent omfang følge op på kontrollen ved at politianmelde overtrædelser.
- Det ansvar har Hjemrejsestyrelsen ikke levet op til.
- Hjemrejsestyrelsen har nu påbegyndt arbejdet med at få nedbragt sagsbunkerne, og styrelsen har afsat ekstra ressourcer til området.
- Hjemrejsestyrelsen har i redegørelsen oplyst, at styrelsen forventer at være færdig med oprydningsarbejdet den 24. juni.
- Det må forventer jeg, at styrelsen når.
- Og jeg har derfor bedt mit departement om at følge nøje med i oprydningsarbejdet.
- Hjemrejsestyrelsen har også oplyst, at de samtidig med oprydningsarbejdet vil behandle alle nye potentielle overtrædelser, så der ikke sker en ny sagsophobning.

[Mulige konsekvenser af Hjemrejsestyrelsens sagsbehandling]

- Selvom Hjemrejsestyrelsen er ved at rydde op, så kan den manglende sagsbehandling i værste fald have betydet, at der er nogle udlændinge, der har været på fri fod, selvom de burde have været i fængsel.
- Hjemrejsestyrelsens praksis kan også have betydet, at de udlændinge, der har overtrådt deres pligter ad flere omgange, ikke løbende er blevet anmeldt og dømt, og dermed ikke er blevet idømt den højere straf, der er forudsat i lovgivningen [de såkaldte gentagelsestilfælde].
- Nogle af de gamle sager vil kunne blive forældet, hvis Hjemrejsestyrelsen ikke anmelder sagen i tide til, at også politiet kan nå at behandle anmeldelsen og rejse sigtelse inden for forældelsesfristen.
- Og så er det den klare konsekvens af styrelsens hidtidige tilrettelæggelse af anmeldelsesarbejdet, at der ikke er blevet ført den effektive kontrol, som er forudsat af Folketinget.

- Det finder jeg i sagens natur stærkt utilfredsstillende. Det har mit departement som nævnt også tilkendegivet over for Hjemrejsestyrelsen.

[Afslutning]

- Som jeg orienterede udvalget om, da jeg sendte redegørelsen, så har jeg stadig en række ubesvarede spørgsmål, da der er steder i redegørelsen, hvor Hjemrejsestyrelsen ikke har svaret fyldestgørende.
- Jeg har derfor bedt Hjemrejsestyrelsen om at sende supplerende redegørelse på en række punkter.
- Jeg skal dog – efter bedste evne – forsøge at besvare udvalgets spørgsmål på dette grundlag.
- Jeg vil naturligvis orientere udvalget, når Hjemrejsestyrelsen har fremsendt de supplerende oplysninger, og når Hjemrejsestyrelsen har færdiggjort behandlingen af de ophobede sager.
- Tak for ordet.